

חיי שרה (335)

ירעו בדרך בשדות אחרים. ויש להבין, הרי אין הקב"ה מביא תקלה לבהמתם של צדיקים, כמובא (חולין ז.), שחמורו של רבי פנחס בן יאיר היה פורש מן האיסור, ולא אכל טבל ודמאי, ואם כן מסתבר, שגם גמליו של אברהם אבינו לא היו רועים בשדות אחרים, אף בלי זמם, ולשם מה היו צריכים זמם. ותירץ הרא"ם ב' תירוצים: א) שכאן היה זה קביע היזיקא, דהיינו שההיזק היה מצוי ושכיח, כי הם עברו בין השדות של אחרים, והיכן שקביע היזיקא הם כן צריכים שמירה. ב) שאין סומכים על הנס, דהיינו שאין לסמוך על כך שיעזרו לו מן השמים מחוץ לדרך הטבע, על אף שהוא זכאי לכך. ספר נתיבות דעת"

ושני צמידים על ידיה עשרה זָהָב מְשֻׁקָּלִים (כד. כב) פירש"י שני צמידים רמז לשני לוחות הברית, ועשרה זהב רמז לעשרת הדברות. ויש לבאר, תינח עשרת הדברות שחרוטים על הלוחות הם רמז לקבלת התורה, אבל איזה ענין יש לרמוז לה אודות שני לוחות הברית. עיין רש"י (שה"ש ד. ה) שביאר דחמש דברות בצד ימין הם מצוות דבין אדם למקום, אנכי ולא יהיה לך וכו', וחמש דברות בצד שמאל הם מצוות שבין אדם לחבירו. ורש"י מפרש שם כל דיבור ודיבור איך מכוונים הימין והשמאל זה בזה. והענין הוא שרמזו אליעזר לרבקה שלא די בכך שתשמור מצוות שבית אדם למקום, אלא שחייבת גם לשמור היטב את המצוות שבין אדם לחבירו, ולעשות חסד עם הבריות, כיון שמצוות אלו ואלו קשורות וצמודות זו בזו. ואיתא במדרש דלכך קורין מגילת רות בשבועות לרמז דתורה וגמילות חסדים קשורים זה בזה, שבזכות החסד שעשה בועז עם רות יצאה ממנו מלכות ביד דוד. ספר מטוב נהו"ך"

זהירות שלא לאבד עת רצון

לא אכל עד אם דפְּרָתִי דְּבָרִי (כד. לג)

מה ראה אליעזר להזדרז כל כך, למה שלא יואמר את דברו אחר שיטעם משהו? יש לומר שאליעזר ידע בהכרה ברורה שהוא נמצא עכשיו בשליחות קודש מאברהם אבינו, ואם יסיח דעת משליחותו ויסמוך על הסייעתא דשמיא שהיתה לו עד עכשיו, בקפיצת הדרך, ובכך שפגש את רבקה בתפלתו. אם רק ירפה מהמתח של השליחות, עלול הוא להפסיד את הכל. כל העזר משמים ירד לטמיון. על כן הוא אומר: "לא אכל", לא אתעסק בשום דבר אחר "עד אם דפְּרָתִי דְּבָרִי", עד שאבצע מה שמוטל עלי. במעגל השנה ישנם ימים מסוגלים לסייעתא דשמיא מיוחדת, כמו הימים

וַיִּקֶם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מְתוֹ וַיִּדְבֹּר אֶל בְּנֵי חַת לֵאמֹר (כג.ג) יש לדייק ולהבין למה נאמר "פְּנֵי", לכאורה היה די לכתוב מעל מתו. ויש לומר, על פי המובא במדרש, שבמערת המכפלה לא היו זכאים להיקבר רק אלא שמתו במיתת נשיקה, אבל אלה שמתו על ידי מלאך המוות לא היו רשאים להיקבר שם. עוד אמרו חז"ל (ע"ז כ:): שכשבא מלאך המוות להרוג אדם, הוא מטפטף טיפה מרה מחרבו, וממנה הוא מת, וממנה מסריח, וממנה פניו מוריקות. והנה כשבא אברהם ורצה לקבור את שרה במערת המכפלה, רצה לדעת אם היא אכן מתה במיתת נשיקה או שמא לו, שהרי לא היה אצלה בשעת מיתתה, על כן הוא הסתכל בפניה של שרה לראות אם הן לא מוריקות, ואכן ראה אברהם שפניה מאירות, והבין מכך שהיא אכן מתה במיתת נשיקה, ויכול לקברה במערת המכפלה. וזה שאמר: "וַיִּקֶם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מְתוֹ", ולאחר שראה את פניה, אז: "וַיִּדְבֹּר אֶל בְּנֵי חַת ... וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעַרַת הַמְּכַפְלָה"

רבי יהונתן איבשיץ בספרו תפארת יהונתן

וַאֲבָרְהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים (כד. א)

חז"ל אמרו: איזהו מטבע של אברהם אבינו? זקן וזקנה מצד אחד, בחור ובתולה מצד אחר (ב"ק צז:). הביאור הפשוט בדבריהם: אברהם אבינו היה מלך, ודרך המלכים להוציא מטבעות עם חותמו של מלך, ועל מטבע המלכות של אברהם אבינו היה מוטבע בצד אחד דמות של זקן וזקנה, אברהם ושרה, ובצד שני בחור ובתולה, יצחק ורבקה. מלבד הפירוש הפשוט, נראה שאפשר לרמוז, שאברהם אבינו רצה ללמד לקח את העם מה הוא ממון כשר. ידוע שאברהם אבינו הצטיין ביותר במידת חסד, וכמסופר בתורה הפלגת חסדו עם המלאכים. ולעומתו יצחק הצטיין ביראת שמים, וכדכתיב: "פחד יצחק". ובא כאן לרמז: זקן וזקנה מצד אחד, היינו שהממון נתון בידינו לעשות בו חסד וצדקה, ואמנם לא די בכך שעושה מצוות ומעשים טובים בממונו, אלא, בחור ובתולה מצד אחר, שזה מרמז על יצחק ורבקה, היינו שצריך גם יראת שמים ושיהיה הממון נקי מגזל וחטא. רק כך, כשהמטבע כשר, אז הוא מטבע של אברהם אבינו.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֶשְׂרֵה גְמָלִים מִגְּמְלֵי אֲדָנָיו (כד. י)

ניכרים היו משאר גמלים, שהיו יוצאין זממין מפני הגזל, שלא ירעו בשדות אחרים. (רש"י) וכעין זה פירש רש"י גם לקמן (כד. לב) בשם הב"ר, על הכתוב "ויפתח הגמלים" התיר זמם שלהם, שהיה סותם את פיהם שלא

הנוראים, מועדי ה' וכדו' צריך לראות אז להיות מרוכז בעבודת ה' ולא להסיח דעת בטרדות אחרות.

ספר "לחתך עלינו"

וְלִקְחָתָּ אִשָּׁה לְבָנִי (כד. לח)

בדברי אברהם אליו נאמר: "ולקחת אשה לבני ליצחק" (לח.ד), והוא העבד השמיט כאן המילה ליצחק. ואפשר לומר שהשמיט זה במכוון, משום דאברהם הציע לו שני תנאים בענין זה, האחד שתהיה האשה ראויה ליצחק מצד שהוא בנו, והיינו שתהיה ממשפחתו, וזה רמז לו במילת "בני", והתנאי השני שתהא ראויה ליצחק מצד עצמו הוא, שתהיה כשרה וצדקת, כמו שראוי לאשתו של יצחק, וזה רמז לו במילת "יצחק". אך הוא העבד, בהכירו בהם בלבן ובתואל, כי רחוקים הם מיראת ה' ומדרכיו של אברהם, חשש פן לא יאבו לתת את רבקה שתהיה מחויבת להתנהג כצדקת, כי אין לבם של רשעים להנהגה כזו, וכמ"ש (פסחים מט:): גדולה שנאה ששונאים עם הארץ לתלמיד חכם, וגם את דרכיהם והנהגותיהם שונאין, וידע, כי בהדגישו את מילה ליצחק יעמדו על כונה זו, כמו שעמד הוא על כונת אברהם במילה זו, ומפני זה אפשר כי יסוגו אחר מכל הענין, לכן השמיט את המילה הזאת.

וְאָמַר אֶל אֲדָנָי אֵלֵי לֹא תִלְךָ הָאִשָּׁה אֶתְרִי (כד. לט)

אלי כתיב, בת היתה לו לאליעזר והיה מחזור למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו לבנו. (רש"י). נשאלת השאלה בפי העולם, מדוע לא רמז אליעזר לאברהם דבר זה תחילה, בשעה שאמר הדברים אלה אליו, ששם נאמר "אולי", כי אם אך עכשיו, בשעה שחזר הדברים האלה? השיב על כך הרבי מקוצק ואמר: כי בתחילה, בעת שהיתה בו נגיעה זו, לא הרגיש כלל שמחמת הנגיעה הריהו אומר "אולי לא תאבה האשה ללכת", אולם עכשיו משכבר הצליח בשליחותו ונתבטלה הנגיעה, התחיל להרגיש שמחמת הנגיעה אמר זאת מקודם. בתחילה, כשהיה אליעזר שרוי במחיצתו של אברהם אבינו, היה מושפע מקדושתו ולא היה לו שום נגיעה, אולם עכשיו משנתרחק ממחיצתו של אברהם נולדה בו נגיעה זו. *ספר "מענינה של תורה"*

וְעַתָּה אִם יִשְׁכַּם עֲשִׂים חֶסֶד וְאָמַת אֶת אֲדָנָי הִגִּידוּ לִי וְאִם לֹא הִגִּידוּ לִי וְאָפְנָה עַל יָמִין או עַל שְׂמָאל (כד. מט)

מובא במדרש (ב"ר) שבשעת בריאת העולם, חסד אמר שיברא, משום שגומלים בו חסדים, ואמת אמר אל ייברא, שכולו שקרים. מה עשה הקב"ה? נטל את האמת והשליכה לארץ. שואל השל"ה הקדוש, הרי הקב"ה מטה כלפי חסד, ואם יש שני צדדים, חסד מכאן ואמת מכאן, היה לו להכריע לטובת החסד, אך מדוע היה צריך להשליך את האמת לארץ? ומתרץ, שהחסד אינו שקול כנגד האמת, מכיון שישנם כאלה שאף שעושים חסד, הם עושים זאת מתוך פניות ונגיעות אישיות. על פי זה מבאר הרה"ק השפתי צדיק, אליעזר אמר למשפחתה

של רבקה "אם ישכם עושים חסד ואמת", דהיינו שבשביל שהשידוך הזה יצליח, ושיוכל לצאת ממנו כלל ישראל, לא די שישכימו מן השפה ולחוץ אלא שהחסד שעושים יהיה אמת. *ספר "ילקוט מאיש לרעהו"*

הלכה: חלון לחצר חבירו

כתב השו"ע (ח"מ סי קנד סי ג): לא יפתח אדם חלון לחצר חבירו. כתב הספר פסקי המשפט (אות ב): מפני שיכול להסתכל ממנו לחצר ומזיק בראייתו. אמנם בזמננו שאין הדרך להשתמש בחצרות הבניינים המשותפים לתשמיש צנוע מותר לפתוח חלונות חדשים לכיוון חצר הבניין. אבל חצרות פרטיות דינן כחצרות שהיו בימי חז"ל. וכ"ש במקומות שלרבים יש חצר פרטית מאחורי הבית ונהוג לאכול בחצר ולשהות בה הרבה, ובימי הקיץ אף עושים שם בריכת שחיה לילדים, ומאחר שמשתמשים בחצר לתשמישים צנועים מסתבר שבני אדם מקפידים שלא יסתכלו עליהם ואסור לפתוח לשם חלון.

ספר "פסקי המשפט"

פתגם: אומץ זה להכיר בהכרחיות של מעשיך

ספר "שמחלה"

חקירה: ספק ספיקא (לדעה שהוא רוב)

הוא רובא דאיתא קמן, או רובא דליתא קמן (פרי משה רוב ב-ב) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: לא קרירא ולא חמימא

הגאון רבי זאב בלומנפלד ז"ל רבה של לבוב, חזר פעם מבית דינו אל מעונו ביום קיץ נאה, והיה מזג האויר באותו היום לא קריר ולא חמים. נשם הגאון את האויר הנעים להנאתו ואמר בדרך מליצה: מזג אויר מעיד עלי שדנתי היום דין אמת, שכן אמרו חכמינו: כל דין שדן דין אמת נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ועוד אמרו חכמינו "קדירה דבי שותפי לא קרירא ולא חמימא...!" *ספר חד וחלק חלק ג'*

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן חמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אביטל אורה בת אנאל אידה, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, נסים בן אסתר, מרים בת עוזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עוזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יידל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זוהר, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רילי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עוז עזיה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr